

6. Корупція як соціальна патологія / Л.В. Багрій-Шахматов // Міжнародний науковий збірник / За ред. А.І.Комарової, М.О.Потебенька, В.П.Пустовойтенка та ін. – К.: Надрук. друкарськ. відділом наук. – дослід. ін-ту «Проблеми людини», 2001. – Том 22. – С. 48–57.

7. Кузьменко В.М. Визначення поняття та витоків корупції / В.М. Кузьменко // Актуальні питання протидії корупції: стан, проблеми та перспективи на майбутнє: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (17 жовтня 2014 р.). – Дніпропетровськ: ДДУВС, 2014. – С. 78.

8. Щегорцова В.М. Шляхи запобігання і протидії корупції в органах публічного управління України / В.М. Щегорцова // Державне будівництво. – 2012. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2012_2_40.

Науковий керівник: к. політ н., доцент А. О. Овчаренко

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

І. О. Шпак

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Дисципліна праці є одним із головних елементів трудових правовідносин, яка забезпечена засобом заохочення і переконання, а також примусу. Останній виявляється у існуванні інституту дисциплінарної відповідальності трудового права.

Дисциплінарна відповідальність поділяється на загальну і спеціальну. Існування спеціальної дисциплінарної відповідальності зумовлена на моє переконання тим, що від суворого дотримання дисципліни окремими категоріями працівників такими як: судді, прокурори, державні службовці, працівники транспорту, тощо залежить державна і громадська безпека, репутація державних органів влади.

Правова база спеціальної дисциплінарної відповідальності працівників, знаходиться сьогодні на етапі реформування. Проведення правової реформи, невід'ємним складником якої є вдосконалення механізму відповідальності працівників, передбачає необхідність удосконалення нормативних засад спеціальної дисциплінарної відповідальності.

Спеціальна дисциплінарна відповідальність регулюється законодавством, статутами, положеннями про дисципліну, спеціальними нормативними актами. До них відносяться: Закон України «Про державну службу», «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру», «Про Вищу раду правосуддя», Постанова Кабінету Міністрів України «Про Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту», Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України».

Спеціальна дисциплінарна відповідальність поділяється на: спеціальну дисциплінарну відповідальність згідно із законодавством (відповідальність прокурорів, суддів, державних службовців); спеціальну дисциплінарну відповідальність за статутами (відповідальність прокурорсько-слідчих працівників, працівників навчальних, наукових та інших установ прокуратури); спеціальну дисциплінарну відповідальність положеннями про дисципліну (працівників залізничного транспорту).

Особливостями спеціальної дисциплінарної відповідальності є те, що вона характеризується спеціальним суб'єктом дисциплінарного проступку, особливим характером дисциплінарного проступку, спеціальними видами дисциплінарних стягнень, особливим порядком накладення та оскарження дисциплінарного стягнення.

Спеціальним суб'єктом є працівник, який несе дисциплінарну відповідальність за спеціальними нормативно-правовими актами, згаданими вище. Загальну ж дисциплінарну відповідальність несуть працівники за Кодексом законів про працю України (далі – КЗпП), правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Спеціальна дисциплінарна відповідальність працівників відрізняється від загальної дисциплінарної відповідальності більш широким змістом дисциплінарного проступку і більш суворими санкціями. Так, для певних категорій працівників, вимоги морального змісту включені в їх трудові обов'язки [1]. Це стосується суддів, прокурорів, державних службовців, працівників, що виконують виховні функції. Недотримання таких норм, аморальна поведінка не тільки під час роботи, але і в побуті є підставою для притягнення такого працівника до дисциплінарної відповідальності аж до звільнення з посади. Законодавством, статутами і положення передбачене широке коло дисциплінарних стягнень.

На працівників, які несуть дисциплінарну відповідальність за статутами, положеннями й іншими актами законодавства про дисципліну, дисциплінарні стягнення можуть накладатися не тільки органом, який відає прийомом на роботу, а також спеціальними органами, зокрема, щодо суддів – кваліфікаційними комісіями суддів.

При спеціальній дисциплінарній відповідальності за порушення трудової дисципліни до працівника можуть застосовуватись особливі види дисциплінарних стягнень, а не тільки догана чи звільнення, які передбачені ст. 147 КЗпП [2]. Так, ст. 66 Закону України «Про державну службу» передбачає, що до державних службовців можуть застосовуватись також такі заходи дисциплінарного впливу, як зауваження, догана, попередження про неповну службову відповідність, звільнення з посади державної служби [3]. Дисциплінарний статут прокуратури України у ст. 9 передбачає такі заходи дисциплінарного впливу, як догана, пониження в класному чині, пониження в посаді, позбавлення нагрудного знаку «Почесний працівник прокуратури України», звільнення, звільнення з позбавленням класного чину [4].

Варто зазначити, що спеціальна дисциплінарна відповідальність передбачає застосування дисциплінарних стягнень у порядку дисциплінарного провадження. Так, відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» стадіями дисциплінарного провадження суддів є: перевірка даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, відкриття дисциплінарної справи, її розгляд і прийняття рішення відповідним органом [5].

При спеціальній дисциплінарній відповідальності може мати місце особливий порядок оскарження дисциплінарних стягнень. Так, згідно зі статтями 14-16 Дисциплінарного статуту прокуратури України наказ про притягнення до дисциплінарної відповідальності може бути оскаржено працівником Генеральному прокурору України в місячний строк з дня ознайомлення з наказом. Генеральний прокурор України має право скасувати дисциплінарне стягнення, посилити або пом'якшити його [4].

Отже, спеціальна дисциплінарна відповідальність є окремим видом дисциплінарної відповідальності з такими її особливостями як спеціальне правове регулювання; чітко визначене коло суб'єктів; ширше за змістом поняття дисциплінарного проступку; більш жорсткі заходи дисциплінарного впливу; особливий порядок розслідування, накладення та оскарження дисциплінарних стягнень.

Список використаних джерел:

1. Жернаков В. В. Трудове право: підручник / [В. В. Жернаков та ін.] // Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2012. – 494 с.
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII : поточна редакція – Редакція від 20.01.2018, підстава 2249-19 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII : поточна редакція – Редакція від 20.01.2018, підстава 2249-19 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19/page3>
4. Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України : Постанова Верховної Ради України від 6 листопада 1991 року № 1796-XII : поточна редакція – Редакція від 15.07.2015, підстава 1697-18 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1796-12>
5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII : поточна редакція – Редакція від 15.12.2017, підстава 2147а-19 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Про Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 1993 року № 55 : поточна редакція – Редакція від 19.11.2012, підстава 868-2012-п [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-93-%D0%BF>
7. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII : поточна редакція – Редакція від 20.01.2018, підстава 2249-19 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
8. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII : поточна редакція – Редакція від 29.11.2017, підстава 2147а-19 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

Науковий керівник: к. ю. н., доцент О. А. Кульбашина